

קו לחינוך

הקו שלך למידע חינוכי

כל הזכויות שמורות ©
המודעות באחריות המפרסמים בלבד
דוא"ל: kav1@bezeqint.net
אתר קו לחינוך באינטרנט
www.kavnet.co.il

גיליון 451 ♦ י"א אלול תשס"ח ♦ 11.9.2008 ♦ משוגר למנויים בלבד ♦ www.kavnet.co.il ♦ kav1@bezeqint.net
מו"ל ועורכת: סיגל בן-ארצי | עריכה: מיכל חביב | המערכת: זהבית 4 יבנה | טל. 03-6354484 | פקס. 03-6354490

למשה"ח אין נתונים על מספר התלמידים שהשתתפו אשתקד בשעות פרטניות

ובשעות השהייה, בבתי"ס המיישמים את הרפורמה בכירי משה"ח מדגישים, כי לכל בי"ס התאפשר לבנות מתווה משלו לשעות הפרטניות במסגרת אופק חדש, אך קיימים מספר סייגים. כך, למשל, הנחה המשרד את בתי"ס, כי בשעות הפרטניות המורה יעבוד בתוך הכיתה עם קבוצה של תלמידים, בנוסף למורה הכיתה. על פי ההנחיות, המורה יכול גם להוציא מספר תלמידים מהכיתה, ובלבד שההוראה בשעה הפרטנית תהיה במקצוע הנלמד בכיתה באותו זמן. לדברי תומר; "אנחנו יודעים שהיו מקרים חריגים ושתלמידים הוצאו משיעור כדי ללמוד מקצוע אחר". לדבריו, היו גם מספר בתי"ס שניצלו את השעות הפרטניות כדי לפצל כיתה לשתי קבוצות תלמידים, אך כשנתגלה שימוש כזה הוא מייד נאסר.

לגבי שעות השהייה של המורים בביה"ס במסגרת הרפורמה – 5 שעות למורה בחינוך היסודי ו-9 למורה בחטיבת הביניים – אמר תומר, כי שעות אלו הן פיצוי למורים על הזמן שהקדישו עד כה לעבודה ללא תגמול בבית וב"שעות חלון" בביה"ס. עם זאת, קיימת בעיה בנושא זה עם מורות החינוך היסודי, העובדות במשרת אם. למורה העובדת במשרת אם במסגרת הרפורמה, יורדות שעתיים וחצי שבועיות משעות השהייה, לעומת שלוש שעות משעות ההוראה בפועל לפני הרפורמה. מכיוון ששתי שעות שהייה שבועיות יוקדשו במסגרת אופק חדש להשתלמות מוסדית בביה"ס, תישאר למורה במשרת אם חצי שעה בשבוע בלבד להכנת מערכי שיעור ולבדיקת עבודות ומבחנים של תלמידים.

(המשך בעמ' 2)

פחות משנה לאחר שהחלה רפורמת אופק חדש, כבר מתארים אותה ראשי משה"ח כהצלחה גדולה. תיאור זה נשען רובו ככולו על ההתרשמות של ראשי המשרד מביקורים בבתי"ס המיישמים את הרפורמה, ומשיחות במהלכם עם מנהלים ומורים. בשבוע שעבר התקיים מפגש עיתונאים בנושא הרפורמה עם שניים מבכירי המשרד – הסמנכ"ל, איציק תומר, והחשב, מוטי מרוז. השניים נשאלו בין היתר "כיצד הם קובעים כי הרפורמה אכן מצליחה?" בתשובה אמר תומר, כי הרפורמה היא אמנם תהליך מתמשך, אבל כבר כעת ניתן לדבר על הצלחה על סמך עדויות של מורים, הורים ותלמידים. תומר הוסיף; "אפשר לעשות חגיגות אמיתיות עם התלמידים בשעות הפרטניות, דברים שבבתי"ס רק חלמו עליהם".

על פי הנתונים שנמסרו במפגש, קיבלו אשתקד 313 בתי"ס שהשתתפו באופק חדש כמעט 30 אלף שעות פרטניות. עם זאת, הבכירים לא ידעו לענות מה מספר התלמידים שנהנה בפועל מהשעות הפרטניות, מבין 126,527 התלמידים הלומדים באותם בתי"ס. הסיבה לכך – בתי"ס לא הונחו על ידי משה"ח לתעד נתונים אלה ולדווח עליהם. על נתונים מפורטים קצת יותר, כמו מספר התלמידים החלשים ומספר התלמידים החזקים שנהנו מהשעות הפרטניות בכל בי"ס – אין מה לדבר. בכירי משה"ח אינם רואים טעם לפגם במחסור בנתונים בסיסיים על השימוש בשעות הפרטניות. תומר ומרוז טוענים, כי הם סומכים על מנהלי בתי"ס שיעשו את השימוש היעיל ביותר בשעות. למרות זאת, משה"ח שכר לאחרונה חברה בשם "אשד", שתבצע לאחר החגים סקר על השימוש שנעשה בשעות הפרטניות

שילוב מורות מהמגזר הערבי בבתי"ס במגזר היהודי; המציאות מכתובה את האפשרויות

מרחבים. בפרויקט השתתפו 22 בתי"ס יסודיים של המגזר היהודי במחוז מרכז, ולימדו בו 17 מורות, רובן מהמגזר הערבי. לדברי אבו חג'לה, בעקבות הפרויקט הוא החל לקבל פניות של מנהלות ומפקחות מהמגזר היהודי, שביקשו ממנו להפנות לבתי"ס שלהן מורות למתמטיקה, מדעים ואנגלית מהמגזר הערבי. לדבריו, לא מדובר בתוכנית ממוסדת להעביר מורים בין המגזרים, אלא בפניות שנבעו ממחסור במורים במקצועות אלה. המפקח מזכיר, כי במגזר הערבי במחוז מרכז יש מורות רבות שלמדו במכללות להוראה של המגזר היהודי, ואף סיימו את הלימודים בהצטיינות. לדבריו, חלק מהמורות הערביות השתלבו יפה בבתי"ס, אך יש גם כישלונות. ישנן מורות, בעיקר כאלו הלוכדות לבוש מסורתי, שאינן מרגישות רצויות בבתי"ס ואינן משתלבות בהם. אבו חג'לה סבור, כי ההצלחה בהשתלבות בבי"ס במגזר היהודי תלויה בעיקר במורות הערביות עצמן; מורות בעלות ביטחון עצמי ותחושת שליחות מצליחות.

כ-20 מורות מהמגזר הערבי עובדות בבתי"ס יסודיים ובחטיבות ביניים במגזר היהודי במחוז מרכז, כך מסר לקו לחינוך המפקח על המגזר הערבי במחוז, טארק אבו חג'לה. לדברי המפקח; "בנושא זה המציאות מכתובה את האופציות". המציאות במקרה זה היא מחסור במורים באנגלית, מדעים ומתמטיקה בבתי"ס במגזר היהודי, ולעומת זאת עודף של אלפי מורים במגזר הערבי. לדברי אבו חג'לה, שיבוץ המורות מהמגזר הערבי בבתי"ס במגזר היהודי לא יפתור אמנם בעיות אלו, אבל אולי יסייע בצמצומן. לדבריו, המגזר הערבי "מפוצץ במורים" ויש כעשרת אלפים מורות שלא נמצא להן שיבוץ בבי"ס, מהן מורות רבות שכבר 6-7 שנים אינן עובדות.

הניסיון לשלב מורים מהמגזר הערבי בבתי"ס של המגזר היהודי במחוז מרכז החל לפני כשלוש שנים במסגרת פרויקט "בואו נדבר". מדובר בפרויקט, שאינו קשור למחסור או לעודף במורים, ועוסק בהוראת ערבית תקשורתית ככלי לקידום אזרחות משותפת בבתי"ס יסודיים. הפרויקט הופעל במחוז על ידי מכן

למשה"ח אין נתונים על מספר התלמידים שהשתתפו אשתקד בשעות פרטניות

(המשך מעמ' 1)

לדברי בכירי המשרד, זוהי הפעם הראשונה בהיסטוריה של מערכת החינוך שהמורים יתוגמלו על פעילויות אלו. השכר שישולם עבור כל שעה נוספת יהיה שווה לשכר עבור שעת מילוי מקום. לדברי חשב המשרד, מורה שינצל את כל השעות הנוספות יקבל כ-3,000 ש"ח תוספת שכר בשנה.

בנושא החלת הרפורמה בחטיבות ביניים שבהן יש גם מורים השייכים לארגון המורים, אמר מרוז, כי כאשר חטיבת ביניים נכנסת לאופק חדש השייך הארגוני של המורים אינו רלוונטי. עם זאת לדבריו, למורים חברי הארגון ניתנת האפשרות להמשיך לעבוד במתווה המשרה הקודם. לטענת מרוז, עשרות מורים חברי הארגון, המלמדים בחטיבות ביניים שמיישמות את הרפורמה, כבר הצטרפו לאופק חדש.

כך קורה שמורות במשרת אם בחינוך היסודי ימשיכו לעשות פעולות אלו על חשבון זמן הפרטי. לשם תזכורת, המורות במשרת אם מהוות כ-40% מציבור המורים.

בכירי משה"ח מודים, כי קיימת תקלה באופק חדש כשמדובר בשעות שהייה במשרת אם. "הכוונה הייתה שלכל המורים יהיו 5 שעות שהייה", אומר תומר. עם זאת, טוען סמנכ"ל משה"ח, כי מורה במשרת אם מפוצה ברפורמה בשכר הגבוה שהיא מקבלת עבור פחות שעות עבודה. לדברי חשב המשרד, מורה שעבדה במשרת אם לפני הרפורמה זכתה בהטבות מפליגות.

במסגרת הרפורמה יוקצו לכל מורה עד 18 שעות נוספות במחצית (36 שעות לשנה), עבור אספות הורים ופעילויות כמו מסיבות סיום.

במחוזות

■ במחוז חיפה; שיעור מקוון במתמטיקה ביום עיון - מחוז

חיפה יקיים ב-22.9.08 יום עיון בנושא "מורה מקוון ב'כיתה חכמה"; דגמי הוראה, עזרי הוראה ותוכן מקוון". ביום העיון שיתקיים במרכז המחשבים המחוזי בחיפה, ישתתפו כ-200 מורים מהמחוז, שיציגו השנה במחשבים ניידים במסגרת תוכנית "מחשב נייד לכל מורה". יום העיון יעסוק באפיון המורה המקוון, במודלים של הוראה בסביבה מקוונת, בעזרי הוראה דיגיטאליים כמו לוח חכם, ובעולם התוכן המקוון העומד לרשות המורה.

לדברי הממונה המחוזית ליישומי תקשוב בחינוך, עידית אבני, יורחב השנה במחוז מעגל המורים העושה שימוש בסביבה המקוונת בכיתה ומחוץ לה. כמו כן יושם דגש על ניצול הפוטנציאל החינוכי של כלי הדור השני של האינטרנט (Web 2.0), כמו יומני הרשת - הבלוגים, הרשתות החברתיות. וטכנולוגיית הויקי ללמידה שיתופית. ביום העיון גם יוצגו הנושאים שיודגשו השנה בתוכנית

התקשוב של משה"ח, ויודגם שיעור מקוון במתמטיקה.

■ במחוז צפון; נפרדים ממפקחים הפורשים לגמלאות - "אני

נפרדת בהתרגשות ובעצב מכם, מפקחות ומפקחים יקרים, עם פרישתכם לגמלאות לאחר שנות דור של עשייה חינוכית פורה, עשירה, תורמת ומעצבת. כל אחד מכם הוא מעין פיסת היסטוריה בפסיפס הנהדר של דברי ימי החינוך במחוז הצפון", כך אמרה מנהלת המחוז, אורנה שמחון, בישיבת פרידה חגיגית שערכו השבוע מפקחי המחוז למפקחים הפורשים. בישיבה נפרדו המפקחים ממפקח המחוז הפורש, רמי רביב. את מקומו של רביב תמלא רחל שחם, במקביל לעבודתה כמפקחת על המדעים במחוז. בישיבה נפרדו המפקחים גם ממפקחת שח"ר והתקשוב המחוזית, נילי בוסל, ממפקחות הגנים; שרה מיטב, חגית זאב, יעל ירמיאס, ומימי עפרון, ומהמפקח על החינוך הגופני במחוז, ד"ר משה גרבלר.

ערב חשיפת המודלים של אנדרטת ההנצחה והכרזה על הזוכים בתחרות

מ324 "זה לא משחק ילדים"

בתום מבצע איסוף מיליון וחמש מאות אלף גולות לזכרם של הילדים היהודים שנרצחו בשואה, ב-1100 בתי ספר, הינכם מוזמנים לסיום התחרות בין מעצבים, אמנים ואדריכלים.

בחסות: **הפרופ' יולי תמיר, שרת החינוך**
גב' רוחמה בלילה אברהם, שרת התיירות
מר מוטי ששון, ראש עיריית חולון

ביום שלישי 23/9/08, כג' אלול תשס"ח

19:00 - באולם תיאטרון חולון, שדרות קוגל 20, ערב הצדעה במלאת עשור ל"בית להיות"

20:30 - חשיפת תערוכת המודלים המתחרים, בית להיות, רח' הגלעד 10 (מאחורי תיאטרון חולון)

לפרטים לשכת ראש מינהל החינוך, עיריית חולון 03-5027297

מתנכים לבטיחות בדרכים

המלצות הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים לפעילויות חינוכיות

היערכות לקראת חגיגות פורים, דגש על הנושאים: הליכה על המדרכה, חצייה בקבוצה ובמעברים מסומנים בלבד. תחרות תחפושות בנושא זה"ב.	מרץ	הדרכת התלמידים לעקרונות המסלול הבטוח ומעקב צמוד אחרי פעילות משמרות הזה"ב	ספטמבר
הדרכה לקראת היציאה לחופשת הפסח. דגשים על מקומות בטוחים למשחק, התנהגות בטוחה ברכב, בטיחות הולכי רגל ורכיבה בטוחה על אופניים.	אפריל	הדרכת התלמידים על התנהגות בטוחה ביציאה לחופשות החגים ומתן דגש לנושאי מקום משחק בטוח, שימוש בקסדות האופניים וחגירת חגורות הבטיחות.	אוקטובר
הכנת פרויקט חונכות לבטיחות בדרכים בין תלמידי כיתות ה-ו לתלמידי כיתות א-ב.	מאי	הכנה ליום המחויבות הלאומי לבטיחות בדרכים ורענון כללי התנהגות בטוחה בחורף, מתן דגש על נראות בחשכה ובתנאי מזג אוויר גרועים	נובמבר
היערכות לחופשת קיץ בטוחה: הכנת עלון להורים, בניית תכנית הדרכה לילדים למשחק במקום הבטוח.	יוני	היערכות לכנס מחנכים לבטיחות בדרכים - 23/12/08 בחיפה, בניית מערך שיעורים לנושא השפעת מזג האוויר על בטיחות הדרכים והתנהגות בטוחה בחופשת החנוכה, שילוב נושאי בטיחות בדרכים במסגרת "חדר מורים לומד".	דצמבר
בדיקה והזמנת ציוד למשמרות הזה"ב.	יולי	הכנת מערך הוראה והדרכה בנושא בטיחות בהסעות תוך שימת דגש על התקני ריסון ברכב.	ינואר
טיפול במפגעים תחבורתיים בסביבת בית הספר - ישיבת תכנון עם צוות בית הספר והיערכות לנושא הסעות בטוחות וחזרה לבית הספר.	אוגוסט	היערכות לקראת יום המשפחה בסימן "משפחה בטוחה" תוך מתן דגש לנושאים: חגירה ושימוש במתקני ריסון, יציאה מהרכב רק לצד המדרכה, התנהגות רגועה של הילדים ברכב.	פברואר

בניית "נוהלים אהבה"

במערכת החינוך/ מרכזים קהילתיים

במהלך שנת 2008 תתמוך הרשות הלאומית ב-15 מוסדות חינוך וב-15 מרכזים קהילתיים שייבחרו להוביל שינוי בתחום הבטיחות בדרכים בקהילה.

רשאים להגיש בקשה לתמיכה מוסדות חינוך שלהם מעל 300 תלמידים/ות, ומרכזים קהילתיים, שלהם מעל 300 לקוחות הלוקחים חלק בפעילות היומיומית.

מסמכי התכנית וטופסי הגשת מועמדות ניתן למצוא באתר הרשות: www.rsa.gov.il

ההרשמה עד 20.9.08

תחזית; מחסור בכ-5,000 מורים בתיכונים בתוך 5 שנים

השנה כבר מורגש מחסור במאות מורים במערכת החינוך. מחסור של אלפי מורים צפוי תוך שנים ספורות

בחוג להוראת הלשון העברית; 26 סטודנטים במכללות של החינוך הממלכתי, ו-28 סטודנטים במכללות של החינוך הממלכתי-דתי. היקף כה מצומצם של סטודנטים הבוחרים ללמד את אחד ממקצועות החובה לבגרות, מלמד רבות על מחסור גדול במורים הצפוי במקצוע זה.

ראשי המכללות; מחסור חמור בסטודנטים להוראה

בדו"ח מתארים ראשי המכללות מחסור חמור בסטודנטים להוראה במסלולים ובמקצועות רבים. ראש מכללת סמינר הקיבוצים, ד"ר יוסי אסף, מדווח על ירידה של 70% במספר הנרשמים למסלול להכשרת מורים לחינוך היסודי, ירידה של 50% בנרשמים למסלול ההכשרה להוראת אנגלית, ירידה של 40%-30% במסלול להוראת המדעים בחינוך העל יסודי, וירידה של 40% במסלול להוראת מדעי הרוח. ד"ר אסף מציין, כי מגמת הירידה במספר הסטודנטים להוראה נמשכת, על אף העובדה שמשנה"ח מקצה למועמדים בעלי נתונים גבוהים מלגות ללימודי הוראה במסלולי החינוך היסודי ובמסלול להוראת אנגלית. לדברי ראש המכללה האקדמית גורדון, ד"ר ציפורה אשרת, קיימת ירידה מתמשכת במספר הסטודנטים במסלול ההכשרה להוראה בביה"ס היסודי בכל ההתמחויות. ד"ר אשרת מעריכה, כי בשנים הקרובות ייווצר מחסור חמור במורים במקצועות ההומניסטיים, בנוסף למחסור שכבר קיים במקצועות - מתמטיקה, אנגלית ומדעים. לדבריה, תנאי הקבלה הגבוהים הנדרשים ממועמדים להוראה, בהשוואה לתנאים הנמוכים הנדרשים בפקולטות למדעי הרוח והחברה באוניברסיטאות, גורמים לסטודנטים לעתיד שלא לבחור בהוראה. לטענתה; "למרות רפורמת אופק חדש, אין שיפור בסטטוס של מקצוע ההוראה, בעקבות שנים של שכר נמוך". אשרת סבורה, כי כדי למשוך צעירים ללימודי הוראה, על משנה"ח לבצע פעילות פרסומית ושיווקית, להפיץ מידע על השיפור במעמדו של מקצוע ההוראה, ועל ההטבות שלהן זוכים עתה המורים. לדברי ראש המכללה האקדמית לחינוך גבעת וושינגטון, ד"ר אביעזר וייס, חוסר הוודאות בנושא רפורמת אופק חדש גורם להתלבטויות בקרב אלה אשר מתעניינים ללמוד את מקצוע ההוראה, ובמידה מסוימת אף גורם להם לבחור ללמוד מקצוע אחר.

המבוגרים לאנגלית. תוצאה זו אינה מפתיעה, מכיוון שכמעט 37% מהמורים המלמדים בחטיבה העליונה במגזר היהודי הם בני 50 ומעלה. בדו"ח מציין מנהל אגף בכיר לכוח אדם בהוראה במשנה"ח, ציון שבת, כי בשנים האחרונות קיים קושי לאישי משרות הוראה באנגלית ובמתמטיקה בכל מערכת החינוך. לדבריו, באזורי הפריפריה קיים קושי לאישי את כל משרות ההוראה בצורה מיטבית.

מחסור במורים בכל מחוזות

משנה"ח מסר למחברי הדו"ח את פירוט נתוני המחסור במורים, כפי שהועברו למטה המשרד מהמחוזות בסוף שנת הלימודים תשס"ח. על פי נתונים אלה, היו חסרים באותה עת במחוזות כ-230 מורים, בעיקר לאנגלית ולמדעים. יש לציין, כי סמוך לפתיחת שנת הלימודים נמסר ממשנה"ח למחברי הדו"ח כי מספרים אלה שוב אינם מדויקים, מכיוון שבמהלך חופשת הקיץ גויסו מורים רבים, אך במקביל פרשו מורים אחרים מההוראה. גיוס המורים החסרים נמשך עד פתיחת שנת הלימודים ואף בימים אלה. חלק מהמורים המגויסים, למשל להוראת אנגלית, אינם בעלי תעודת הוראה, והם עוברים הכשרה מהירה בת מספר שבועות.

השפעת ההטבות עדיין לא ניכרת

על פי הנתונים המובאים בדו"ח, הגידול הניכר בשכר המורים החדשים במסגרת הרפורמה, אינו משפיע עדיין כמעט על מספר הנרשמים ללימודי הוראה. גם העלאת רף הקבלה למכללות להוראה, וההטבות שמעניק משנה"ח לנרשמים ללימודי הוראה שהם בעלי נתונים גבוהים, אינם מביאים לגידול משמעותי במספר הנרשמים. על פי הדו"ח, בשנת הלימודים תשס"ח אמנם עלה מספר הסטודנטים שנרשמו ללימודי הוראה ל-5,398, לעומת 5,021 בתשס"ז, אולם גידול בהיקף כזה לא ימנע את המחסור הגדול במורים בעוד 5 שנים. עוד עולה מהדו"ח, כי מספר הנרשמים לחלק ניכר ממסלולי הלימוד להוראה הוא עשרות בודדות בלבד, בכל המכללות גם יחד. ללימודי הוראת האנגלית בחינוך היסודי נרשמו אשתקד 77 סטודנטים בלבד בכל המכללות של החינוך הממלכתי. בחוג להוראת התנ"ך בחינוך היסודי, המצב היה גרוע הרבה יותר - 19 סטודנטים בלבד נרשמו בתשס"ח ללימודי הוראת המקצוע בחינוך הממלכתי. במסלולי ההוראה לחינוך העל יסודי, בלט מספר הסטודנטים המועט שהחל ללמוד

לפני כשנה וחצי הכין מרכז המחקר והמידע של הכנסת דו"ח בנושא המחסור הצפוי במורים במערכת החינוך. הממצא העיקרי של הדו"ח היה, כי למשנה"ח אין מספיק נתונים על המחסור הקיים במורים או על המחסור הצפוי בהם. עמדתו של המשרד באותה עת הייתה, שאין במערכת החינוך מחסור במורים אלא בשלושה מקצועות - אנגלית, מתמטיקה ומדעים. דו"ח נוסף בנושא זה הוכן בסוף החודש שעבר על ידי מרכז המחקר והמידע עבור ועדת החינוך של הכנסת. הדו"ח חמור הרבה יותר מקודמו. בדו"ח מובאים נתוני דו"ח הערכה של הלמ"ס (הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה), שעל פיו צפוי בעוד כ-5 שנים מחסור ב-10,658 מורים במערכת החינוך, כולל בחינוך העצמאי. ההערכה נקבעה על פי שיטה מדעית לחיזוי כוח אדם בהוראה, שפותחה בלמ"ס לבקשת משנה"ח. השיטה מאפשרת חיזוי מחסור במורים לפי מגזרים, סוג פיקוח ומחוזות. על פי הערכת הלמ"ס צפוי בשנת 2013 מחסור ב-3,839 מורים בחינוך היסודי, ב-1,899 מורים בחטיבות הביניים וב-4,920 בחטיבות העליונות. בחלוקה למחוזות, צופה הדו"ח מחסור ב-1,700 מורים במחוז ירושלים, ב-1,000 מורים במחוז צפון, ב-870 מורים במחוז חיפה, ב-2,100 מורים במחוז מרכז, ב-1,100 מורים במחוז תל אביב, וב-1,600 מורים במחוז דרום. שאר המחסור במורים צפוי בחינוך העצמאי.

כוח האדם בהוראה מזדקן

פרופ' אברהם יוגב מביה"ס לחינוך באוניברסיטת תל אביב, מצא במחקר שערך ב-2006, כי הגורמים העיקריים למחסור הצפוי במורים הם הביקוש הנמוך ללימודי הוראה והגיל המבוגר של חלק ניכר מהמורים. פרופ' יוגב צפה את מימדי המחסור בעוד מספר שנים באמצעות חישוב פשוט; חיסור של אחוז המורים המבוגרים, בני ה-50 ומעלה, המלמדים מקצוע מסוים, מאחוז המורים הצעירים המלמדים את אותו מקצוע. תוצאה שלילית בחישוב זה הצביעה על עודף של מורים מבוגרים, העומדים לפרוש לגמלאות בשנים הקרובות. ההפרשים השליליים הגבוהים ביותר שמצא פרופ' יוגב, היו בחטיבה העליונה במגזר היהודי. כך למשל נמצא הפרש שלילי של 31.8% בין מספר המורים הצעירים לפיזיקה ובין מספר המורים המבוגרים לפיזיקה. הפרש שלילי של 22.7% נמצא בין מספר המורים הצעירים לאנגלית ובין מספר המורים

”פנינים מהשטח” של יזמות לפיתוח החשיבה

המזכירות הפדגוגית במשה”ח איגדה בחוברת, שתצא בקרוב לאור, עשרות יזמות בית ספריות המשלבות פיתוח חשיבה

ולתת לה ציון מנומק. הצוותים גם ניהלו יומני עבודה, שבהם תועד תהליך ביצוע הפרויקט. ביומן חיוו התלמידים את דעתם על מנהיגותו של ראש הצוות, על תרומתו של כל חבר לפרויקט ועוד.

המורים מפרטים בחוברת את מסקנותיהם מיישום התוכנית, כולל הקשיים שבהם נתקלו. מצוין הקושי בגיוס מורים שישקיעו בפרויקט שעות רבות ללא תגמול; כל מורה הקדיש כ-20 שעות מזמנו לתכנון הפרויקט וכתיבתו, להנחיית תלמידים מחוץ לשעות

לפני כשנה וחצי הכריז משה”ח על תוכנית ”אופק הפדגוגי”, שעיקרה הוא עידוד פיתוח החשיבה כחלק בלתי נפרד מההוראה בביה”ס. במזכירות הפדגוגית העריכו, כי בביה”ס רבים כבר מופעלות תוכניות העוסקות בפיתוח החשיבה, שיזמו מנהלים או מורים מובילים. לפני כשנה נשלח ”קול קורא” לכל מנהלי בתיה”ס, ובו הזמנה להעביר למזכירות הפדגוגית תיאור מפורט של תוכניות אלו. בביה”ס לא רבים יחסית, כ-60, נענו לפנייה. מהתוכניות נבחרו 31, שאוגדו לחוברת בשם ”פנינים במערכת”. טיוטה של החוברת, שתופץ בקרוב במערכת החינוך, הועברה לעיתון קו לחינוך.

מטרת החוברת היא לחשוף בפני המנהלים והמורים ידע מקומי, השמור בדרך כלל לבעליו בלבד, ולמשוך את בתיה”ס לאמץ דרכי הוראה לפיתוח החשיבה. לכל תוכנית המתוארת בחוברת מצורף ”כרטיס ביקור” של ביה”ס, הכולל גם מספר טלפון שבאמצעותו ניתן לפנות למנהל. בין בתיה”ס שתוכניות שפיתחו מופיעות בחוברת; בית חינוך שמעוניין בפתח תקוה, חטיבת הביניים כברי-מנור, חטיבת הביניים בן גוריון בראשון לציון, תיכון באר טוביה, תל”ו בית חינוך בירושלים וביה”ס הממלכתי-דתי בית מרגלית בנתניה.

אחת התוכניות המובאות בחוברת פותחה בתיכון אוהל שם ברמת גן. התוכנית, ששמה הוא ”מיהו המנהיג האידיאלי”, משלבת למידה בארבעה תחומי דעת – תנ”ך, היסטוריה, ספרות ואנגלית. את התוכנית יזמה המורה לתנ”ך, ענת ארנון, המכהנת גם כסגנית מנהל ביה”ס ומחנכת כיתה ט’. במסגרת התוכנית למדה הכיתה בתנ”ך על מלכותם של שאול ודוד, בספרות – שירים על דמותו של שאול, בהיסטוריה – על דמויות מצביאים מהעבר, ובאנגלית – כיצד מאופיינת דמותו של גיבור או מנהיג חברתי ביצירות ספרותיות. התוכנית התקיימה במקביל בשני תחומים – לימודי ומעשי. בתחום הלימודי בנתה ספרנית ביה”ס, ביחד עם ארבעת המורים, רשימה ביבליוגרפית שליוותה את התוכנית בתחומי הדעת השונים. לרשות התלמידים הועמד מאגר חומרים מודפס, מאגר מקוון ומעבדת מחשבים. התלמידים עבדו בקבוצות, ערכו דיונים וניהלו יומן עבודה. בתום הפרויקט הגישה כל קבוצה עבודה מסכמת.

בתחום המעשי ליווה את הפרויקט מדרךיו כושר קרבי, שהעביר לכיתה סדנת ספורט אתגרי. בסדנה תרגלו התלמידים מיומנויות פיזיות, תוך פיתוח כישורי מנהיגות קבוצתית ושיתופי פעולה. בנוסף, תוכנן סיור בנאות קדומים, שמטרתו הייתה הכרת מושג המנהיגות בימי קדם, תוך התנסות ברעיית צאן, המסמלת בתנ”ך מנהיגות.

ארבעת המורים קיימו מספר ישיבות, שבמהלכן הוגדרו המטרות והיעדים של התוכנית, נוסחו דפי ההדרכה לתלמיד, נבנו המחוננים להענקת הציונים ונקבע לוח זמנים. השיעורים במסגרת התוכנית התקיימו במספר דרכים; הפרונטאלית הרגילה, בקבוצות עבודה ובמעבדת המחשבים. במסגרת העבודה בקבוצות נחלקו התלמידים לצוותים, שלכל אחד מהם נבחר ”ראש” וניתן שם מנומק. כל צוות הכין עבודה שבה דן בדמותו של המנהיג האידיאלי, בחר בשתי דמויות של מנהיגים וערך ביניהן השוואה. כמו כן, התבקשו התלמידים לבחור שני אירועים מרכזיים בחיי המנהיגים, ולהשוות אותם מהיבטים שונים. בתום הפרויקט הציגו הצוותים בפני הכיתה, המורים והנהלת ביה”ס, את עבודתם בדרך יצירתית, כמו מצגת, משחק מחשב, עיתון, יומן אישי, בלוג, תסריט למחזה, סרט וידאו או משפט ציבורי. כל צוות התבקש להעריך את עבודתו

תוכנית אופק פדגוגי בתשס”ט – יישום תוכנית אופק פדגוגי במערכת החינוך איטי וזהיר. הסיבה לכך, מלבד למגבלות התקציב, היא החשש שמעבר מהיר ללמידה מפתחת חשיבה יזעזע את המערכת ויביא לירידה בהישגי התלמידים. אשתקד החל משה”ח בפיתוח מקצועי לתוכנית של המפמ”רים והמדריכים. כמו כן הוחל בפיתוח דרכי הוראה משלבות חשיבה ובתכנון כיצד לשלב שאלות חשיבה בבחינות הבגרות. בנושא ההכשרה של מורים לתוכנית נמסר ממשה”ח, כי בתשס”ח נפתחו 30 קורסים להוראת מונחית פיתוח חשיבה במכללות להוראה ובאוניברסיטאות, והשנה יפתחו כ-90 קורסים. אשתקד השתתפו כ-4,000 מורים בהשתלמויות בנושא והשנה – כ-20 אלף נוספים.

בתשס”ט יוטמע פיתוח החשיבה בתוכנית הלימודים בתרבות ישראל לכיתות ז’ ו-ח. כמו כן ישולב הנושא במסגרת תוכנית שלהב”ת – שילוב הבנה והבעה בתחומי הדעה השונים, בכיתה ז’, ובלימודי המדעים בכיתות ז’-ט’. בחטיבה העליונה ישולב פיתוח החשיבה בעבודות חקר באזרחות ובספרות אנגלית ובתוכנית הלימודים החדשה בגיאוגרפיה.

בבחינות הבגרות יהיה המעבר לשאלות חשיבה איטי, בשל החשש לירידה תלולה בשיעור הזכאות. השנה יבוא לידי ביטוי השינוי בבגרויות בשאלות בונוס בלבד. המטרה – תוך חמש שנים ידרשו 50%-40% מהשאלות בבחינות הפעלת כישורי חשיבה, כמו שנהוג במבחנים הבינלאומיים.

הלימודים ולהעלאת חומרים לאתר האינטרנט. המורים מציינים גם את הקושי שהתגלה אצל התלמידים בביצוע הפרויקט, שבו נדרשו, כנראה לראשונה במהלך שנות לימודיהם, להתנסות בעבודה הדורשת רמת חשיבה גבוהה, הפשטה ויצירתיות. למרות זאת ניכר מתגובות התלמידים, כי הכנת הפרויקט תרמה להם רבות. ”עבודה זו לא הייתה קלה, היו קשיים רבים שמהם למדנו רבות. התחברנו יחדיו ולמדנו להכיר זה את זה. לא אחת שאלנו את עצמנו; ”לאן ממשיכים מכאן?”, אך ביחד הצלחנו להתגבר על המכשולים והבעיות. אנו שמחים לסיים את העבודה, וגאים בנו ובפרי עבודתנו”, סיכם אחד הצוותים. בעקבות פרויקט ”פנינים במערכת”, יקיים השנה משה”ח פרויקט בשם ”חממות פיתוח”. בחממות משתתפים מנהלים וצוותי מורים מובילים מ-10-5 בתי”ס. הצוותים פוגשים בחממה במספר מפתחי יזמות חינוכיות, שמשלבות פיתוח חשיבה, ושומעים מהם על התהליך שביה”ס שלהם עבר ביישום התוכנית ועל הקשיים שחוו. בנוסף לומדים הצוותים בחממה על משמעות החינוך לחשיבה, נחשפים לאסטרטגיות חשיבה כמו טיעון ושאלת שאלות, ומקבלים סיוע בבניית תוכנית בית ספרית משלבת חשיבה. המחוזות שכבר נרתמו לפרויקט הם מחוז ירושלים, מחוז מרכז, מחוז צפון והמינהל לחינוך התיישבותי-פנימייתי.

■ **כיתת מחשב כתו"ם תיפתח בכרמיאל** – אחת מכיתות ז' בבי"ס אורט הורוביץ בכרמיאל תשתתף השנה בפרויקט מחשב כתו"ם (כיתה, תלמיד מורה) של מכון דוידסון ברחובות. במסגרת הפרויקט יצויד כל תלמיד במחשב נייד לשימוש בכיתה ובבית, והכיתה תחובר אלחוטית לאינטרנט. הפרויקט ימשך עד שיסיימו התלמידים את לימודיהם בכיתה ט'.

■ **"מחשב נייד לכל מורה" בטירת הכרמל** – במסגרת תוכנית "מחשב נייד לכל מורה", הוענקו בסוף החודש שעבר מחשבים ניידים ל-95 מורים, משלושה בתי"ס יסודיים וחטיבת ביניים אחת בטירת הכרמל. בטקס חלוקת המחשבים, חתמו מנהלות בתי"ס על אמנה שבה הן מתחייבות לקדם את התקשוב בהוראה. תוכנית מחשב נייד לכל מורה, שאותה יזמה קרן אתנה, מתקיימת בטירת הכרמל בשיתוף עם הסתדרות המורים, משה"ח, המועצה המקומית,

בטקס חלוקת המחשבים, חתמו מנהלות בתי"ס על אמנה שבה הן מתחייבות לקדם את התקשוב בהוראה.

ארגון אורט העולמי, קבוצת עופר ואינטל. המורים שקיבלו מחשבים ניידים משתתפים בקורס הדרכה בן 112 שעות בשימושי מחשב בהוראה. טירת הכרמל היא היישוב הראשון במחוז חיפה המצטרף לפרויקט. עד כה חולקו במסגרת הפרויקט מחשבים ניידים למורים בבאר שבע, ערד, ירוחם, רמלה ומעלה יוסף.

■ **"כריית נתונים" לשירות החינוך** – במהלך חופשת הקיץ התקיים במונטריאול שבקנדה כנס בינלאומי בנושא "כריית נתונים בתחום החינוך". על הכנס מדווח גיליון ספטמבר של המגאזין הדיגיטאלי "חדשות מטח". בכנס השתתפו ד"ר רחל מינץ וגלית בן צדוק מצוות המדעים של מטח. כריית נתונים היא שימוש במידע, שמצטבר במערכות הלמידה הממוחשבות שבהן התלמידים מבצעים משימות. מטרת כריית הנתונים היא ללמוד על התנהגותם של התלמידים בעת תהליך

הלמידה המתוקשבת. על פי הכתבה, במערכות הלמידה הממוחשבות מתועדת כל פעולה של התלמיד. באמצעות תיעוד זה ניתן לקבל מידע מגוון על דרכי הלמידה של התלמידים. בכתבה מצוין, כי גלית בן צדוק החלה לאחרונה במחקר מקיף, הבודק אלו מהנתונים הנצברים במערכת אופק של מטח, עשויים ללמד על למידה באמצעות סימולציות, אנימציות, משחקים, ומבחנים לבדיקה עצמית. המחקר בודק בין היתר אם נתונים אלה עשויים לסייע לגלות קשרים בין מגדר וגיל הלומד לדפוסי הלמידה או לרמת ההישגים. המחקר גם מבקש לבדוק האם ימצאו דפוסי שונים של למידה בבית התלמיד ובכיתה. המחקר, ומחקרים נוספים העושים שימוש בכריית נתונים ממערכות למידה מתוקשבות, יתרמו להבנה טובה יותר של תהליכי הלמידה והחשיבה האופייניים לתלמידים הלומדים בסביבת הרשת, ויאפשרו לפתח יישומים מתאימים שיקדמו תהליכי הוראה, למידה והערכה מתוקשבים.

כדאי לדעת

■ **גם ב-2008; מחשב לכל 11 תלמידים במערכת החינוך** – היחס בין מספר המחשבים ומספר התלמידים במערכת החינוך בישראל נותר קבוע כבר שנים לא מעטות, ועומד על כ-11 תלמידים לכל מחשב. סקר שערך לאחרונה משה"ח, ומתפרסם באתר חותם, מצא כי ב-2008 עומד היחס על 11.13 תלמידים למחשב, לעומת 11.11 תלמידים למחשב ב-2007, ו-11.05 תלמידים למחשב ב-2006. יש לציין, כי בתוכנית התקשוב החדשה של משה"ח לא מושם דגש על צמצום היחס בין מספר התלמידים לכל מחשב במערכת החינוך, אלא על פתרונות אחרים לקידום ההוראה המתוקשבת. הפופולארי בפתרונות הוא ה"כיתה החכמה", שבה עושה המורה שימוש במחשב יחיד, המחובר למקרן ולמסך חכם. עוד מצא הסקר, כי השנה שודרגו ביותר מ-62 אלף מחשבים במוסדות החינוך תוכנות של חברת מיקרוסופט, לעומת כ-38 אלף ב-2007. התוכנות שודרגו במסגרת ההסכם של משה"ח עם החברה. הסקר נערך ב-792 בתי"ס בחודשים מאי-יוני.

מצמצמים את הפער הדיגיטאלי

■ **"מחשב לכל ילד" יציין השנה חלוקת 32,000 מחשבים** – עמותת "מחשב לכל ילד" מתכננת להשלים עד סוף 2008 את חלוקתם של 32,000 מחשבים לתלמידים ב-13 שנות הפרויקט, כך נמסר לקו לחינוך. המחשבים חולקו עד כה בכ-150 רשויות מקומיות. בכוננת העמותה לחלק לתלמידים 10,000 מחשבים מידי שנה, בשנים הבאות. במימון הפרויקט שותפים; עמותת מחשב לכל ילד, באמצעות גיוס תרומות, משרד ראש הממשלה והרשויות המקומיות באופן דיפרנציאלי. סכום ההשתתפות של רשות מקומית בפרויקט הוא בהתאם למיקומה בסולם הסוציאקונומי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. רשות חלשה משלמת כ-700 ש"ח עבור כל מחשב ורשות חזקה – כ-1,200 ש"ח. כמו כן נדרשת משפחת התלמיד לשלם עבור ההשתתפות בפרויקט תשלום סמלי של 270 ש"ח. במסגרת הפרויקט מקבלים התלמידים מחשב חדש של החברות IBM או HP, הדרכה בת 60 שעות לימוד בשימושי מחשב, סל של תוכנות ולומדות, קישור של שישה חודשים לאינטרנט ותמיכה טכנית למחשב למשך שלוש שנים.

מהעמותה נמסר, כי איתור ומיון התלמידים המשתתפים בפרויקט מתבצע באמצעות ועדת היגוי, הממונה על ידי ראש הרשות. בוועדה חברים נציגים ממחלקות החינוך, הרווחה ומועד ההורים היישובי. הוועדה מקבלת המלצות מבתי"ס ומרשויות הרווחה ביישוב. עוד

נמסר, כי כדי לאמת את התאמת הילדים שנבחרו לפרויקט, עורכת העמותה ביקורי בית לכמחצית מהם. במהלך השנה האחרונה חולקו מחשבים לתלמידים ב-93 יישובים, מהם 25 יישובים מהמגזר הלא יהודי. סקרים שבוצעו בקרב תלמידים שהשתתפו בפרויקט, מצאו כי כ-97% מהם משתמשים במחשב שקיבלו. 90% מהתלמידים משתמשים במחשב מידי יום. עוד נמצא, כי כ-80% מהמחשבים מחוברים לאינטרנט, למרות שלאחר חצי שנה ממומן החיבור מכספם של ההורים. 60% מהתלמידים ציינו, כי השתתפותם בפרויקט הביאה לשיפור בהישגיהם בלימודים ובמעמדם החברתי בכיתה.

■ **רשת עמל תעניק 500 מחשבים לתלמידים נזקקים** – רשת עמל עומדת להחליף השנה למעלה מ-500 מחשבים בחדשים. לאחרונה החליטו מנכ"ל הרשת, שמעון כהן, וועד העובדים של מרכז רשת עמל, כי המחשבים שיוחלפו יימסרו לתלמידים של הרשת, שמסיבות כלכליות אין בביתם מחשב. מהרשת נמסר, כי טכנאי רשת עמל ישדרגו את המחשבים המשומשים, ולאחר מכן יתקינו אותם בבתי התלמידים. עוד נמסר, כי במהלך חופשת הקיץ כבר העבירה הרשת 10 מחשבים לבתיהם של תלמידים מבי"ס עמל טכנולוגי בצפת.

■ הפליגה – שרת החינוך, יולי תמיר, ערכה בשבוע האחרון סיורים במוסדות חינוך רבים ברחבי הארץ. אחד הסיורים היה בקריית החינוך בן גוריון ובכפר הנוער מבואות-ים שבמועצה האזורית עמק חפר. לסיור התלוו מנהל המינהל לחינוך התיישבותי-פנימייתי, יחיאל שילה, וראש המועצה האזורית עמק חפר, רני אידן.

בקריית החינוך בן גוריון קיבלה את פני השרה קבוצת תלמידים שזכתה אשתקד בתחרות רובוטיקה בינלאומית. התלמידים הציגו בפני תמיר את הרובוט הזוכה. האורחים סיירו במרכז הטכנולוגי של ביה"ס, שבו הוצגו בפניהם מגמות הרובוטיקה, היזמות העסקית, ומחשבת ישראל, ופרויקטים כמו שח"ק ירוק – שותפות חברה וקהילה למען הסביבה. בביקור בכפר הנוער מבואות-ים הוצגה

בביקור בכפר הנוער מבואות-ים הוצגה בפני השרה תוכנית המיזוג עם ביה"ס רמות חפר, שיתבצע במסגרת תהליך ההתייעלות שעורך המינהל לחינוך התיישבותי-פנימייתי. מנהל המינהל הסביר לשרת החינוך, כי יעשה מאמץ למזג את שני ביה"ס תוך שמירה על הייחודיות של כל אחד מהם.

בפני השרה תוכנית המיזוג עם ביה"ס רמות חפר, שיתבצע במסגרת תהליך ההתייעלות שעורך המינהל לחינוך התיישבותי-פנימייתי. מנהל המינהל הסביר לשרת החינוך, כי יעשה מאמץ למזג את שני ביה"ס תוך שמירה על הייחודיות של כל אחד מהם. אחד מרגעי השיא של הביקור היה כאשר השרה הפליגה בחברת תלמידים בסירה מסוג "טופר" אל מחוץ למעגן הסירות של כפר הנוער.

מחוז צפון

■ מיישמים – השנה מיישמים כמעט 66% מביה"ס היסודיים בצפון את רפורמת אופק חדש. כך עולה מנתונים שפרסם המחוז בשבוע שעבר. במחוז צפון 345 בתי"ס יסודיים, שמהם 227 מיישמים את הרפורמה. על פי הנתונים, מבין 159 ביה"ס

היסודיים שבמגזר היהודי בצפון, מיישמים השנה 115 את הרפורמה, שהם כ-72%. מבין 123 בתי"ס של המגזר הערבי במחוז מיישמים את אופק חדש 84 – כ-68%. מבין 37 ביה"ס היסודיים של המגזר הדרוזי, מיישמים את הרפורמה 13 – כ-35%. מבין 26 ביה"ס היסודיים של המגזר הבדואי, מיישמים את הרפורמה 15 ביה"ס – כ-58%. כמו כן מיישמות השנה את הרפורמה 12 מבין 110 חטיבות הביניים במחוז.

■ אגף חדש – שרת החינוך, יולי תמיר, ומנהלת המחוז, אורנה שמחון, השתתפו בשבוע שעבר בטכס הנחת אבן הפינה לאגף חדש בביה"ס לחינוך מיוחד יובלים בעפולה. בביה"ס לומדים השנה כ-60 תלמידים הלוקים בשיתוק מוחין. מהמחוז נמסר, כי בניית האגף החדש נדרשה בשל מצוקת מבנים בביה"ס ואי-יכולתו לתת מענה לתלמידים נוספים מהאזור, הלוקים בשיתוק מוחין. משה"ח הקצה לבניית האגף כ-2.7 מיליון ש"ח מתקציב מפעל הפיס לבינוי מוסדות חינוך. באגף יהיו שני מבנים, שיכללו חדרי טיפולים עם ציוד מתקדם. לדברי מפקחת ביה"ס, צילה אדלשטיין, תוספת המבנים תאפשר גם פיתוח של פעילויות חינוך בלתי פורמאלי מגוונות לתלמידים, שעד עתה לא ניתן היה לשלב בביה"ס. מהמחוז נמסר, כי האגף החדש ייחנך בעוד כשנה.

מחוז חיפה

■ דחתה – ועדת הערר של משה"ח, בראשות השופט דימוס דן ארבל, דחתה בשבוע שעבר ערר שהגישה עמותת חיוואר כנגד משה"ח. העמותה, שבה חברים כמה עשרות הורים מהמגזר הערבי בחיפה, ביקשה באמצעות הערר לפתוח גם השנה את ביה"ס האלטרנטיבי-דמוקרטי חיוואר. דחיית הערר מסיימת מאבק, שניהלו ההורים מקימי ביה"ס במשך למעלה מארבע שנים כנגד עיריית חיפה ומשה"ח. המאבק אף הגיע לפני כשנתיים לכותרות העיתונים, לאחר שעיריית חיפה הגישה כנגד ההורים כתבי אישום על הפרת חוק חינוך חובה. בעקבות מאבק ההורים, הושג הסכם שעל פיו צו הסגירה לביה"ס חיוואר ייכנס לתוקפו השנה אם לא יינתן לביה"ס רישיון כחוק. לביה"ס לא ניתן רישיון, וההורים פנו לערר. ועדת הערר של משה"ח דחתה את תביעת ההורים בעקבות דו"ח פדגוגי שלילי על ביה"ס, שחיבר המפקח זכריה חרדיאן. על פי הדו"ח, לביה"ס

אין תוכנית לימודים מסודרת ולמורים אין השכלה פדגוגית ראויה. כמו כן קיבלה ועדת הערר את החלטת הוועדה המקומית לתכנון ובנייה, שלא להעניק לביה"ס רישיון בשל תנאי המבנה. הוועדה גם קיבלה את עמדת עיריית חיפה, שטענה כי קיימים מוסדות אלטרנטיביים דומים בעיר, המתאימים לתלמידים. בתגובה לפסיקת ועדת הערר, מסר מנהל מחוז חיפה, אהרון זבידה, כי משמעות ההחלטה היא שיש לסגור את ביה"ס.

מחוז דרום

■ סיוע – במוסדות החינוך באשקלון ילמדו השנה 24,600 תלמידים, בגילאי גן ועד י"ב. בעיר פועלים 30 בתי"ס יסודיים, כולל 4 בתי"ס של החינוך המוכר שאינו רשמי, ו-13 בתי"ס על יסודיים. השנה תופעל תוכנית קרב ב-12 בתי"ס יסודיים באשקלון. ב-5 בתי"ס יסודיים תופעל תוכנית מרח"ב של ארגון הג'וינט, זו השנה השלישית. במסגרת התוכנית, המופעלת עד לשעה חמש אחר צהריים, מקבלים סיוע תלמידים המוגדרים כנמצאים בסיכון לימודי, רגשי, חברתי או משפחתי. הסיוע מוענק לתלמידים על ידי מורים, עובדים סוציאליים, פסיכולוגים ומדריכי חוגים. השנה גם תופעל לראשונה בבתי"ס היסודיים באשקלון תוכנית "מחשב נייד לכל מורה". במסגרת התוכנית יוענקו מחשבים ניידים לכ-150 מורים. המרכז לחוננים בעיר ירחיב השנה את פעילותו. במרכז ילמדו כ-310 תלמידים מכיתות ג'-ח' בשעות הבוקר ואחר הצהריים. כ-120 תלמידים מצטיינים נוספים, הלומדים בחטיבות העליונות בעיר, ישתתפו בפרויקט שיונחה על ידי דוקטורנטים מאוניברסיטת בר אילן.

מעיריית אשקלון נמסר, כי בחינוך העל יסודי בעיר יושם דגש השנה על הגדלת שיעור הזכאות לתעודות בגרות, קידום מצטיינים, מניעת נשירה ואלומות ואינטגרציה בין עולים וותיקים. בפרויקט הלאומי לתלמידים יוצאי אתיופיה ישתתפו 500 תלמידים מחמישה מקיפים. כמו כן יופעלו בחינוך העל יסודי תוכניות; "קדם עתידים-מצוינות בעליה", "ברק" ו"בגרות 100" ותוכניות לטיפול בתלמידים חריגים בעלי בעיות רגשיות. מנתוני משה"ח שפורסמו בחודש שעבר עולה, כי שיעור הזכאות לבגרות באשקלון בתשס"ז עמד על 65.61% לעומת 62.80% בשנת תשס"ו.